

En računalnik za en otroški nasmeh

Ekipa Vez-je Računalnik, ki je že odslužil svoje, obnovijo in ga podarijo

Kam z odsluženimi namiznimi računalniki in prenosniki, gotovo ve ekipa društva Vez-je. Jan Ferme, Katarina Pirš, Tilen Držan, Tina Rozman in Aljoša Siljanoski s tremi pridruženimi člani, Petrom Pečenkom, Jernejem Bašem in Matjažem Gerčarjem, imajo misijo: vsak mesec podariti računalnik vsaj enemu otroku ali mladostniku, ki si ga zaradi težkih socialnih okoliščin ne more privoščiti.

MANKICA KRANJEC,
besedilo in fotografija

Dobrodelne mlade različnih znanj – vse od grafičnega oblikovanja, računalništva, psihologije, živilske tehnike in družboslovne informatike – združujeta ljubezen do računalnikov in dobrodelnost. »Računalnik je za mnoge dobrina, ki si je zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ne morejo kupiti. Ko sem razmišljal, kako bi lahko pomagal, sem prišel na idejo, da bi morda lahko nekaterim otrokom in mladostnikom, ki se šolajo, lahko priskrbeli računalnik, saj ga med drugim potrebujejo za šolske naloge,« o začetkih neprofitnega društva Vez-je pripoveduje idejni vodja projekta Jan Ferme. »Konec leta 2012 sem na twitterju zasledil mamo, ki je ljudi spraševala, kako bi ji lahko pomagali priti do računalnika za njene šoloobveznega otroka. Takrat sem pomislil, da bi s svojim znanjem lahko odsluženim računalnikom dal novo življenje in jih nato podaril otrokom, ki si jih ne morejo privoščiti. V mesecu dni smo z ekipo idejo uresničili.« V enem letu so od donatorjev dobili 750 evrov prispevkov in petintrideset nepopolnih ali pokvar-

Ekipa društva Vez-je si želi, da bi lahko čim več otrokom in mladostnikom podarili obnovljene in dobro delujoče računalnike.

jenih računalnikov. Januarja lani so podarili prvega popravljenega, v letu dni pa je novega lastnika dobilo že sedemindvajset računalnikov.

Namesto na odpad

»Ko dobimo računalnik, najprej pregledamo, ali je še primeren za normalno delo. Če ni, poskušamo ugotoviti, kaj je narobe, in to popravimo tako, da zamenjamo nedelujoče dele. Na popravljen in delujoč računalnik namestimo operacijski sistem linux lubuntu/edubuntu, ki je preprost

za uporabo. Ker za delo v šoli mladi potrebujejo tudi program za pisanje in urejanje teksta, smo se odločili za programski paket libreoffice, ki je brezplačen in podpira odpiranje znanih wordovih datotek. Navadno namestimo še nekaj zabavnih iger,« delo ekipe na kratko opiše Katarina, sicer študentka psihologije. Fantje najpogosteje popravljajo računalnike kar doma, nedelja pa je tisti dan v tednu, ko se ekipa prijateljev zbere in začrta smernice za naprej. »Veste, ljudje so zelo hvaležni. Ko računalnike oddamo, smo deležni nešteti-

hval. Mladi žarijo, ko končno dobijo napravo, s katero se bodo lahko učili in se povezovali s svetom. Brezplačno pomagamo in delamo nekaj, kar ljudi osrečuje. Občutek je zelo lep,« se strinjata Tina in Katarina, ki sta prijateljici že vrsto let. »Tudi naše delovanje je zelo pregledno. Vse donacije porabimo za nakup računalniških komponent. Vse torej v celoti vložimo v opremo in popravilo. Niti potnih stroškov, ko računalnike odpeljemo otrokom, ne obračunavamo. Predvsem si želimo, da bi lahko še naprej delali dobro,« je zgovoren

Aljoša Siljanoski. Matjaž Gerčar se je tej dobrodelni skupini pridružil zadnji. Računalnikar, ki rad »šraf-fa« in razstavlja ter znova sestavlja naprave, je prepričan, da bi bila njegova življenjska pot drugačna, če se ne bi že kot otrok srečal z računalnikom: »Sploh danes, ko je računalnik postal velik del vsakdanjika, so tisti, ki nimajo možnosti stika z njim, prikrajšani za marsikaj. Vez-je spremljam že od začetka. Pri projektu sem si želel sodelovati predvsem zato, da bi posameznikom pomagal priti do nečesa, kar je bilo tudi meni omogočeno, ko sem bil otrok.«

Poziv javnosti

Povezujejo se so s socialnimi delavkami na različnih osnovnih šolah po Sloveniji, za predloge so pripravili tudi spletni obrazec na spletni strani vez-je.org, kjer se lahko mladi, ki želijo računalnik, prijavi. Podobno delujejo donacije. Entuziazma polna osemčlanska ekipa poziva ljudi in podjetja, ki ne vedo, kam z odsluženimi računalniki, da jih namesto na odpad prinesejo njim: »Osrečiti bi želeli čim več ljudi, zato si želimo tudi, da bi dobili čim več donacij. Zazelema so finančna sredstva in predvsem prenosni računalniki. Ti imajo že vgrajene zvočnike, zaslon, mikrofoni in podobne stvari, ki jih je pri nami-znih računalnikih treba dokupiti. Tudi zaradi prenosnosti in možnosti povezave na brezžični internet so bolj priročni. O tem, kakšne računalnike sprejemamo, si lahko vsi, ki bi želeli sodelovati, preberejo na naši spletni strani. Sicer pa nam primanjkuje tudi LCD-monitorjev. Ti so v nasprotju s starejšimi zasloni CRT do zdravja prijaznejši in hkrati ne zavzamejo veliko prostora v pogosto majhnih prostorih, kjer se mladi učijo.«

Čas za nove zelene zaobljube

Ločevanje odpadkov Za božično dekoracijo in drevesca je treba primerno poskrbeti

Zakorakali smo v leto 2014. Začetek leta je lahko nova priložnost za bolj zelene navade in spodbuda, da opustimo stare, morda celo škodljive. To je tudi čas, ko pospravljamo božična drevesca in novoletno dekoracijo, in prav je, da to naredimo na ustrezen način.

Poleg preživljanja časa z najbližjimi, počitnic in družabnih dogodkov praznike zaznamujejo tudi darila, ki smo jih nakupili in dobili, velike količine hrane in pijače ter s tem povezana količina dodatnih odpadkov. Ob zavedanju, koliko odpadkov smo ustvarili ter koliko bi jih pravzaprav lahko že z majhnimi koraki sami preprečili, se za trenutek ustavimo. Novo leto lahko postane priložnost za nove zaveze, za bolj ekološke odločitve.

Pri nakupovanju bodimo pozorni, kakšne vrste izdelkov kupujemo. Jih moramo po uporabi takoj zavreči ali jih je mogoče uporabiti večkrat? Vsakodnevno plastenko vode, ki jo spijemo pri malici, lahko nadomesti steklenička za večkratno uporabo, ki jo sproti sami polnimo. Poskušajmo se izogniti kartonastim lončkom za pijačo ter plastičnim krožnikom in priboru za enkratno uporabo.

Preden se odpravimo po nakupih, preverimo, ali imamo s seboj nakupovalno vrečko. Vsako minuto konča v smeteh več kot milijon plastičnih vrečk in ravno uporaba ekološke vrečke je eden najbolj preprostih in najbolj

Vsako minuto konča v smeteh več kot milijon plastičnih vrečk. FOTO IGOR MALI

učinkovitih načinov za zmanjšanje ogljičnega odtisa vsakega izmed nas. V družbi Slopak, v kateri so v okviru evropskega projekta LIFE Ločujmo odpadke pripravili že vrsto informacijskih točk o ločevanju odpadkov v nakupovalnih središčih po vsej Sloveniji, so povedali, da obiskovalci prednosti uporabe takšnih vrečk poznajo. Večina jih doma že ima ekološko vrečko, vendar marsikdo priznava, da se je ne spomni vzeti s seboj. Če se tudi sami prepoznamo v tem opisu, si stvar olajšajmo. Vrečke za večkratno uporabo je mogoče priročno zložiti, in ker ne zavzamejo veliko prostora, jo imamo lahko za vsak primer vedno

v torbici ali v predalčku v avtomobilu, če je naše glavno prevozno sredstvo. Tako jo bomo imeli ob morebitnem nakupu vedno pri roki. Vsekakor pa tudi uporaba plastičnih vrečk ne bi bila okoljsko tako sporna, če bi jih odvrgli v zabojnik za embalažo in omogočili njihovo pot v predelavo.

Ne papirnatim brisačam

V marsikaterem gospodinjstvu so nepogrešljiv pripomoček postale papirnate kuhinjske brisačke. Prav nam pridejo, da obrišemo polit čaj, očistimo poličke, si vanje obrišemo roke in podobno. Preproste so za uporabo

in tako samo v ZDA na odlagališčih vsak dan konča 3000 ton uporabljanih papirnatih brisačk. Toda njihova proizvodnja zahteva sečno dreves in na tisoče litrov vode. Zato raje posezimo po bombažnih krpah, ki so prav tako preproste za uporabo, kupiti pa jih moramo le enkrat.

Kljub pametnim odločitvam pri nakupovanju in večkratni uporabi dobrin se odpadkom v celoti ne moremo izogniti. Njihovo količino v domačem košu oziroma njihovo prostornino pa lahko zmanjšamo na preprost način. Preden odpadno embalažo odvržemo, jo razstavimo ali stisnemo. Koš ne bo tako hitro poln, pa tudi zabojnik ne. Tako se bomo izognili nepotrebnim vrečam odpadkov zunaj zabojnika, ki kazijo okolico našega doma.

Svoje navade lahko prevetrimo tudi pri načinu prevoza, ki ga uporabljamo. Vsaka sprememba zahteva nekaj predanosti, zato začnemo z majhnimi koraki. Če smo namenjeni kam v bližini, se na primer odpravimo avtomobilu in raje sedemo na kolo. Že na poteh, dolgih do dva kilometra, znatno zmanjšamo svoj ogljični odtis, prihranimo denar za bencin ter izboljšamo svojo telesno pripravljenost – vse ob istem času. Večkrat se odločimo za javni prevoz ter tako manj obremenimo okolje in prihranimo čas za iskanje parkirnega prostora.

S preprostimi odločitvami bomo prihranili denar, zmanjšali svoj ogljični odtis in količino odpadkov v svojem domu. Lahko na seznam dodate še kakšno svojo? **J. Z.**

PARTNERSTVO ZA OKOLJE

Evropski projekt LIFE 10 INF/SI/136 Ločujmo odpadke vodi družba Slopak, d. o. o., partner je Delo, d. d. Vrednost projekta je 671.558 €. Partnerja Slopak, d. o. o. in Delo, d. d. sofinancirata 51 % (342.495 €). Evropska unija s podporo finančnega mehanizma LIFE+ sofinancira 49 % (329.063 €).

Na vprašanja o ločevanju odpadkov in varovanju okolja bomo z veseljem odgovorili tudi v Nedelu. Pošljite jih na naslov nedelo@delo.si (zadeva: varovanje okolja)

